

Ekstaza niskog intenziteta

Na jednom mjestu G. K. Chesterton kaže kako se umjetnost sastoji od podrezivanja, a ne od širenja stvari. Ljudi često i o samoj mašti razmišljaju kao nečem neograničenom, no to je pogrešno jer mašta je slika (ili mnoštvo zasebnih slika koje se mogu povezivati), a slika uvijek ima okvir. Okvir je taj koji isključuje sve što ometa jasnu artikulaciju. Kako bi pojasnio svoju tvrdnju, engleski će se pisac neočekivano referirati na antičku grčku filozofiju zanimljivom analogijom, rekavši da se ona, premda neizmjerena, lakše mogla uklopiti u mali grad Atenu, nego u ogromno Perzijsko Carstvo, aludirajući na često previđenu činjenicu kako se jako velike ideje mogu predstaviti samo na jako malim prostorima.

U izloženim radovima Mirana Blažeka uočiti ćemo upravo to – „podrezivanje“ prostora. I to ne bezgraničnog, svemirskog (čitaj: prozaičnog) nego ograničenog (i to galerijskog) prostora. Naime, Blažek se koristi fotografijom otisnutom na platnu, u formi horizontalno položenih „kubusa“ (platno na slijepom okviru s naglašenom voluminoznošću; sve skupa pridržavano drvenim potpornim nogama) te fotografijom otisnutom na platnu koju stavlja u okvir sa staklom. Uz akromatske crne, bijele i sive tonove, jedine kromatske boje su tonovi žute, od one najintenzivnije primarne žute do blijedo žute. Promatramo li postav kao cjelinu, on djeluje umirujuće, gotovo utješno. Jer premda žuta boja s jedne strane svojom ekspanzivnošću prelazi svoje okvire s imanentnim joj dinamizmom, s druge će se strane suprotstaviti komprimiranom prostoru utvrđenih mjera stvarajući nešto što bismo mogli opisati kao atmosfera ekstaze niskog intenziteta. Kako protumačiti tu Blažekovu namjeru „hvatanja prostora“ i to baš galerijskog? Na neki način upravo nam kolokvijalni izraz za galerijski prostor, *white cube*, dosta toga može pojasniti; bijela kocka (koja vrlo često i nije samo kocka) u stvari je aseptički, ograničeni prostor koji bjelinom zidova, ispoliranošću poda neutralnih boja uz suptilno osvjetljenje stvara okruženje u kojem je izložak „očišćen“ od svih vanjskih utjecaja, na izložbi „posvećen“ i time konačno kao umjetničko djelo „opravdan“ te spreman za vanjski svijet. Šalu na stranu, netko bi nakon gore napisanoga mogao pomisliti kako je umjetnik poprilično danteovski nastrojen, gotovo bismo mogli reći, predvidiv. Ipak, stvar nije tako jednostavna, nego upravo suprotna očekivanjima; u onom prikazanom on se svojom namjerom nametnuo kao začuđujući „missing link“ između prirode kao prostora u iščekivanju i kulture koja dinamiku istog percipira kao dar, a ne tek kao nekakvo

GALERIJA KARAS

sredstvo manipulacije. Upravo je to razlog zbog kojeg njegovo nasljedovanje generacije *land art* umjetnika (Robert Smithson, Walter De Maria, Robert Long i drugih koji su sedamdesetih godina prošlog stoljeća najradije izbjegavali galerijske prostore, djelujući u prirodi u velikim mjerilima) nije neobično. Blažek je svjestan da je želja „biti samo priroda“ krajnje neprirodna. Zato njegova „mjera“ u odnosu na historijski *land art* pronalazi drugačiji način kako ostvariti susret prostora i čovjeka bez prenaplašenih apoteoza i lažnog „usklađivanja“. Inkarnacijom prostora dekontekstualizacije u ljudsku mjeru (geneza takvog promišljanja se rodila puno ranije, sjetimo se samo njegovog ciklusa radova *Ratio*, krugova izvedenih ugljenom na galerijskim zidovima) unutar galerijskog prostora njegovi će se „kubusi-slike“ (proporcijama, ritmom, odnosima i postavom u prostoru) na(d)staviti na velika djela *land arta* jednako onako kako je nekad davno mjera antičkog stupa dinamiku kolosalnih dimenzija onog perzijskog pretočila u nešto ljudsko, jer ipak, na kraju krajeva, prostor može postati „svjestan sebe“ jedino preko čovjeka i njegove doslovne mjere.

Zlatko Kozina

GALERIJA KARAS